

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKPS.431.6.18.2024.USZ

**Gminny Ośrodek
Pomocy Społecznej
w Cieszkowie
ul. Gen. Wł. Sikorskiego 45
56-330 Cieszków**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Do podpisanego w dniu 27 listopada 2024 r. protokołu nie wniesiono zastrzeżeń.

Wrocław, dnia 7 stycznia 2025 r.

I. Informacje organizacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Alicja Błaszczyńska, zatrudniona na stanowisku Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie od dnia 12 września 2011 r., a od dnia 21 kwietnia 2016 r. do dnia 31.10.2024 r. na stanowisku Dyrektora. (dowód: akta kontroli, str. 21)
Zakres kontroli	Realizacja pracy socjalnej oraz prawidłowość stosowania przepisów przy sporządzaniu wywiadów środowiskowych przez pracowników socjalnych. Okres objęty kontrolą od dnia 1 kwietnia 2024 r. do dnia 10 października 2024 r.
Podstawa prawna kontroli	1. art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ² , 2. § 8 rozporządzenia z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej ³ Zarządzenie Nr 596 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 października 2024 r. w sprawie przeprowadzenia kontroli doraźnej
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	od dnia 10 października 2024 r. do dnia 15 listopada 2024 r.
Kontrolerzy	1. Urszula Szczeblowska – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, przewodniczący zespołu, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.98.2024.USZ z dnia 9 października 2024 r., 2. Agnieszka Kukuryka-Szymuś – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, kontroler, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.99.2024.USZ z dnia 9 października 2024 r.

(dowód: akta kontroli, str. 15-18)

¹ Dalej „Ośrodek” lub „GOPS”

² t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm., dalej „ustawa o pomocy społecznej” lub „ustawa”

³ Dz. U. z 2020 r., poz. 2285, ze zm., dalej „rozporządzenie w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej”

II. Ocena kontrolowanej jednostki

W okresie objętym kontrolą odpowiedzialność za realizację zadań ponosi Pani Alicja Błaszczynska – Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie⁴.

W wyniku kontroli doraźnej przeprowadzonej w oparciu o rodzinne wywiady środowiskowe sporządzane przez pracowników socjalnych w związku ze wszczętymi postępowaniami administracyjnymi o przyznanie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych z pomocy społecznej oraz inną dokumentację dotyczącą świadczenia pracy socjalnej w okresie od 1.04.2024 r. do 10.10.2024 r., (tj. do dnia kontroli), działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie w zakresie objętym kontrolą oceniono pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

III. Ustalenia kontroli

W toku kontroli przeprowadzonej w dniach 10 i 11 października 2024 r. w GOPS w Cieszkowie ustalono, co następuje.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Cieszkowie na dzień kontroli zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych (3 etaty), z których 1 przebywa na urlopie macierzyńskim od 21 grudnia 2023 r. do 18 grudnia 2024 r.

W okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia 400 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywali pracownicy socjalni zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy w GOPS realizujący pracę socjalną w środowisku lub przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą Ośrodka.

Rodzinne wywiady środowiskowe sporządzane były w miejscu zamieszkania osób zainteresowanych. W jednym przypadku wywiad środowiskowy był przeprowadzony w budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie z osobą bezdomną celem skierowania jej do Schroniska dla bezdomnych mężczyzn. Po przeprowadzonym wywiadzie oraz wydaniu decyzji, osoba pojechała prosto do schroniska.

W Ośrodku jest prowadzona książka wyjść/wyjazdów w teren pracowników socjalnych. Dwóch pracowników socjalnych (wskazanych w protokole) nie dokonywało wpisów na bieżąco, co wynikało z pośpiechu i przeoczenia dopełnienia tej czynności, jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka.

Z zakresów czynności poszczególnych pracowników socjalnych wynika, że do podstawowych ich obowiązków należy m.in. przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, rozpoznawanie i ustalanie potrzeb osób w zakresie pomocy społecznej, prowadzenie pracy socjalnej z osobami i rodzinami, które takiej pomocy potrzebują.

Pracę socjalną w środowisku w okresie objętym kontrolą realizowało łącznie 3 pracowników socjalnych:

- Starszy specjalista pracy socjalnej,
- Pracownik socjalny – zatrudniony do dnia 31 maja 2024 r., przebywający w okresie od 14-31 maja 2024 r. na urlopie wypoczynkowym,
- Starszy pracownik socjalny – zatrudniony od dnia 17 września 2024 r.

⁴ Zwany dalej „Dyrektor GOPS w Cieszkowie” lub „Dyrektor Ośrodka”

W okresie objętym kontrolą (1.04.2024 r. do 10.10.2024 r.) sporządzonych zostało łącznie 117 rodzinnych wywiadów środowiskowych, spośród których:

- Starszy specjalista pracy socjalnej - przeprowadził 83 rodzinne wywiady środowiskowe: w kwietniu - 4, w maju - 17, w czerwcu - 7, w lipcu - 11, w sierpniu - 35, we wrześniu - 9, w październiku do dnia kontroli - 0;
- Pracownik socjalny - przeprowadził 25 rodzinnych wywiadów środowiskowych: w kwietniu - 17 i w maju - 8.
- Starszy pracownik socjalny - przeprowadził 9 rodzinnych wywiadów środowiskowych: we wrześniu - 4 i w październiku - 5.

Dyrektor GOPS w Cieszkowie poinformował, że w okresie objętym kontrolą pracownicy socjalni prowadzili pracę socjalną z 75 rodzinami i osobami samotnie gospodarującymi korzystającymi z zasiłków pieniężnych z pomocy społecznej lub świadczeń niepieniężnych.

Pomoc udzielana w formie pracy socjalnej była dokumentowana przez poszczególnych pracowników socjalnych w sporządzanych wywiadach środowiskowych, adnotacjach urzędowych lub kontrakcie socjalnym.

W większości przypadków pomoc w formie pracy socjalnej świadczona była w związku ze składanymi wnioskami o pomoc pieniężną. Pracownicy socjalni przy okazji przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych wykonywali dodatkowo pracę socjalną.

Praca socjalna realizowana była m.in. w zakresie:

- pomocy w uzyskaniu sprzętu medycznego, ortopedycznego - wypożyczania sprzętu, którym dysponuje Ośrodek (podpisywanie przez pracownika socjalnego z osobą zainteresowaną umowy o wypożyczenie sprzętu);
- podejmowania działań zmierzających do poprawy sytuacji zawodowej rodziny/klienta, tj. pomocy w poszukiwaniu pracy, motywowaniu do większej aktywności zawodowej i podejmowaniu pracy, stażu lub prac dorywczych;
- podejmowania działań zmierzających do poprawy funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych, tj. pomocy w uzyskaniu opieki ze strony rodziny, sąsiadów, służby zdrowia/hospicjum, pielęgniarstwa środowiskowego, umieszczenie klienta w Domu Pomocy Społecznej;
- podejmowania działań na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny poprzez rozwiązywanie konfliktów w rodzinie, pomoc w przypadku pojawienia się przemocy w rodzinie – założenie Niebieskiej Karty, pomoc w podjęciu terapii;
- dowożenia starszych, schorowanych, samotnych osób do lekarza, załatwieniu recept, zakup leków lub żywności, odbierania żywności ze sklepu Biedronka w ramach współpracy z Bankiem Żywności we Wrocławiu.

Odbiór produktów żywnościowych odbywał się dwa razy w tygodniu, w każdy wtorek i piątek tygodnia. Żywność była wydawana dla podopiecznych w Ośrodku lub dowożona przez pracowników socjalnych do miejsca ich zamieszkania.

W jednym przypadku praca socjalna była realizowana na wniosek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu. Praca socjalna polegała na współpracy pracownika socjalnego z rodziną zastępczą, w tym na wizytach w środowisku, rozmowie motywującej do podjęcia działań mających na celu stworzenie lepszych warunków dla dziecka (posprzątania mieszkania, odmalowania pokoju wnuka) oraz dopilnowania terminów wizyt lekarskich.

W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni Ośrodka wydawali wnioski o świadczenia rodzinne, orzeczenia o niepełnosprawności, pomagali w wypełnianiu wniosków o bon energetyczny oraz do innych instytucji.

Udostępniali kontakty do specjalistów w Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie w Miliczu (prawnika, psychologa), udzielali informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, brali udział w interwencjach u osób z chorobami psychicznymi oraz interwencjach w rodzinach skonfliktowanych.

(dowód: akta kontroli str. 22, 24)

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne

W zakresie realizacji pracy socjalnej oraz prawidłowości stosowania przepisów przy sporządzaniu wywiadów środowiskowych przez pracowników socjalnych ustalono, że:

1. We wskazanych w protokole sprawach (łącznie w 24 przypadkach), starszy specjalista pracy socjalnej sporządził rodzinne wywiady środowiskowe, dla których nie potwierdził wyjścia poza siedzibę jednostki. W książce wyjść nie odnotowano wyjścia w teren w tych dniach do miejscowości zamieszkania ubiegających się o pomoc. W powyższych okolicznościach rodzi się wątpliwość czy wywiady zostały przeprowadzone w miejscu zamieszkania osób wnioskujących o pomoc lub z niej korzystających.
2. We wskazanych w protokole sprawach (łącznie w 10 przypadkach) pracownik socjalny sporządził rodzinne wywiady środowiskowe, dla których nie potwierdził wyjścia poza siedzibę jednostki. W książce wyjść nie odnotowano wyjścia w teren w tych dniach do miejscowości zamieszkania ubiegających się o pomoc. Tym samym, w powyższych okolicznościach rodzi się wątpliwość czy wywiady zostały przeprowadzone w miejscu zamieszkania osób wnioskujących o pomoc lub z niej korzystających.

W odniesieniu do powyższego stwierdzić należy, że brak dokonywania wpisów w książce wyjść w teren przez pracowników socjalnych Ośrodka budzi wątpliwość i nie potwierdza, że rodzinne wywiady środowiskowe były przeprowadzane zgodnie z brzmieniem § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Przywołany przepis prawa stanowi, że wywiad przeprowadza się z osobą lub rodziną w miejscu zamieszkania lub pobytu, w dniach roboczych, w godzinach pracy podmiotu uprawnionego, albo w innym terminie uzgodnionym z osobą lub rodziną, za zgodą kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.

Ponadto, z uwagi na charakter pracy świadczonej przez pracownika socjalnego – pracy w terenie, w różnych środowiskach, które nierzadko rodzą sytuacje niebezpieczne, w Ośrodku powinna być prowadzona ewidencja wyjść w teren. Dobrą praktyką, w uznaniu Organu nadzoru byłoby dokonywanie w niej wpisów na bieżąco. Jednak decyzja w tej sprawie należy do Dyrektora Ośrodka, który nadzoruje pracę pracowników socjalnych, ustala zakresy ich uprawnień i obowiązków oraz w porozumieniu ze specjalistą ds. bezpieczeństwa i higieny pracy określa ryzyko zawodowe na stanowisku pracy.

3. W jednej skontrolowanej sprawie rodzinny wywiad środowiskowy część IV z dnia 13.05.2024 r. został wypełniony przez dwóch pracowników socjalnych. Część A – Imię i nazwisko osoby, z którą przeprowadzono wywiad oraz część B – Potrzeby i oczekiwania osoby lub rodziny zgłoszone podczas przeprowadzania wywiadu przez pracownika socjalnego, pozostała część, z wyłączeniem zatwierdzenia planu pomocy, przez starszego specjalistę pracy socjalnej. Na wywiadzie widnieje pieczęć imienna tylko pracownika socjalnego. Według zaznaczonych wpisów wywiad nie był sporządzony przy obecności drugiego pracownika socjalnego.

4. W jednej skontrolowanej sprawie rodzinny wywiad środowiskowy część IV z dnia 6.05.2024 r. został sporządzony i prawidłowo wypełniony przez pracownika socjalnego. Na jego podstawie przyznano Stronie pomoc decyzją z dnia 17.05.2024 r. w formie zasiłku okresowego. Starszy specjalista pracy socjalnej dokonał – w nieokreślonym terminie dodatkowych wpisów w części B niniejszego wywiadu – Potrzeby i oczekiwania osoby lub rodziny zgłoszone podczas przeprowadzania wywiadu oraz w części D – Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny dotyczących wnioskowania o pomoc i przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności z programu „Posiłek w szkole i w domu”. Tym samym wywiad został sporządzony, w tych dwóch częściach przez dwóch pracowników socjalnych. Na sporządzonym wywiadzie widnieje pieczęć imienna tylko pracownika socjalnego. Według zaznaczonych wpisów wywiad nie był sporządzony przy obecności drugiego pracownika socjalnego.
5. W ww. rodzinnym wywiadzie środowiskowym w części D – Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny – Łączny dochód w rodzinie, dochód na osobę w rodzinie dokonano wpisu w odniesieniu tylko i wyłącznie do pomocy w formie zasiłku okresowego nie dokonano wpisu odzwierciedlającego wysokość ustalonego dochodu w odniesieniu do pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności z programu posiłek w szkole i w domu, czyli w odniesieniu do pomocy, dla której dokonał wpisów starszy specjalista pracy socjalnej.

W odniesieniu do ww. ustaleń opisanych kolejno w pkt 3, 4 i 5 stwierdzić należy, że rodzinny wywiad środowiskowy jest podstawowym instrumentem pracy pracownika socjalnego, który umożliwia mu zapoznanie się z sytuacją prawną i faktyczną osoby czy rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczeń, a następnie podjęcie właściwych działań zmierzających do udzielenia właściwej pomocy. Powinien być sporządzony w sposób staranny i rzetelny, a poszczególne części kwestionariusza wywiadu wypełnione, zgodnie z zastaną w miejscu zamieszkania Strony sytuacją. Wywiad winien w pełni odzwierciedlać warunki/okoliczności, w których został przeprowadzony. Powinny w nim zostać zawarte informacje przekazane przez Stronę, mające wpływ na prawo do świadczeń. Winna na nim widnieć pieczęć i podpis pracownika socjalnego oraz podpis Strony ze wskazaniem daty zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu. Jest bowiem protokołem z przesłuchania danej osoby, sporządzonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za udzielanie nieprawdziwych informacji. Z prawnego punktu widzenia rodzinny wywiad środowiskowy jest środkiem dowodowym za pomocą, którego organ administracji ustala sytuację faktyczną. Wypełniony druk wywiadu jest dokumentem urzędowym sporządzonym przez uprawnionego pracownika w prawem przewidzianej formie. To w oparciu o dane w nim zawarte wydaje się decyzję administracyjną. Tym samym nie jest dopuszczalne nanoszenie w nim zmian bez udziału i zgody Strony. Powyższe wynika z § 4 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz art. 75 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego⁵.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

1. Brak wpisów pracowników socjalnych w książce wyjść w teren, tym samym brak potwierdzenia, że wywiad środowiskowy był sporządzony w miejscu zamieszkania Strony.

⁵ t. j. Dz. U. z 2024, poz. 572 ze zm., dalej „k.p.a.”

2. Nierzetelne sporządzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych.

W celu poprawy realizacji kontrolowanego zadania należy:

1. Rodzinne wywiady środowiskowe przeprowadzać w miejscu zamieszkania, a dla udokumentowania tej czynności dokonywać wpisów w książce wyjść w teren.
Podstawa prawna: § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.
Termin wykonania: na bieżąco.
2. Rodzinne wywiady środowiskowe wypełniać rzetelnie, we wszystkich częściach mających odniesienie do sytuacji Strony i okoliczności, w których wywiad był przeprowadzony, celem ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia, a następnie podjęcia właściwych działań zmierzających do zaplanowania pomocy i zatwierdzenia jej przez Kierownika, rodzinne wywiady środowiskowe wypełniać rzetelnie, we wszystkich częściach mających odniesienie do sytuacji Strony i okoliczności, w których wywiad był przeprowadzony.
Podstawa prawna: § 4 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego w związku z art. 75 § 1 k.p.a.
Termin wykonania: na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przesłano do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie, drugi do Wójta Gminy Cieszków, trzeci włączono do akt kontroli.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tut. Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Ewa Oloniacz
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej

Otrzymują:
1. Wójt Gminy Cieszków
2. a/a.

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Oddziału Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
Ewelina Zygmunt

